

ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ।

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1954 ਦੀ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 53

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ (ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ) ਐਕਟ (1947 ਦਾ 9) - ਧਾਰਾ 4, ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 311- ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ - ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 311- ਕੀ ਅਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਸੇਵਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਫਸਰ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ (ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੇ 13 ਜੁਲਾਈ, 1954 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 41 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਐਸ.ਐਮ.ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਕੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਲ. ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.- ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ (ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) ਐਕਟ, 1957 ਤਹਿਤ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1949 ਨੂੰ, ਉਕਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 152 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 13 ਫਰਵਰੀ, 1954 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 2 ਮਾਰਚ, 1954 ਨੂੰ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਹਟਾਉਣਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ, ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ।

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਲ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ (ਕੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਾਮ ਜਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਿਵਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਰ ਤੱਤ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

ਇੱਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋਂਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਬਲਕਿ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਏਜੰਟ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਨੌਕਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, *ਬ੍ਰਿਟਨ ਬਨਾਮ ਸਟੈਬਰ (1), ਕਾਹਨ ਬਨਾਮ ਸੁਤਰੇ (2)*।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ; ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸਟ ਸਾਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ

ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਪੋਸਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਾਰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫ ਕੋਲੰਬੀਆ (3), ਡੋਨਵਰ ਬਨਾਮ ਸਪੈਂਸਰ (4), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਲਦ 22, ਪੰਨਾ 112, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, *ਮੰਗਾਈ ਸੈਨ ਮਾਰਵਾਹ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1)*। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਹੁਦਾ ਐਕਟ, 1947 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਪੋਸਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪੋਸਟ ਦਾ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਕ ਸੀ , ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਸ. ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ 152-8-200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 152-8-200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਮ ਭੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 1947 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ , ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ , ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (1)* ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ , ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਅਸਥਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਧਾਰਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਦੇਵਾਂਗਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.

(1) 62 ਮੋ. 370

(2) 33 ਐਲ.ਆਰ.ਏ. 620 ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ

(3) 23 ਐਲ. ਐਡ. 440

(4) 114 ਅਮਰੀਕਨ ਸਟੇਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 158

(1) 53 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 268

Atul Sharma

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।